

Nemzeti Társalkodó

KOLOZSVÁRT

10-ik szám.

PÉNTESIEN,

Mart. 8-án

1

8

4

4

Tartalom: Szózat a' dézsi közönséghez egy helyben felállítandó kisedvóda ügyében. Corpus delicti: Eredeti beszély. (folytatás). Holmi.

S Z Ó Z A T a' dézsi közönséghez egy helyben felállítandó K I S D E D Ó V Ó D A ügyében.

A' dézsi reform. egyházi tanácsnak e' tárgyban
kiküldött

Választmányától*)

1844.

Világos beszédet, melly egyszerre tisztán szembetüntetve az igazat — buzgó beszédet, melly szivekre hasson, akaratot támaszson, és tetteket teremtsen — ohajtunk mi, kedves polgártársaink! intézni hozzátok. Oh bár e' beszédünk lehetne élesztő szellő, melly emberi érzéseitek szent tűzét eleven és tartós lángra gyulasztaná! oh bár e' beszédünk lenne alkalmas időben hintett vetés, mellyből

*) E' szózat legközelebről a' dézsi közönséghez van ugyan intézve: de kívánjuk hallja és értse meg az egész Erdély, 's találjon viszhangra minden honpolgár szívében. Szerk.

kelne, mindnyájunkat, nagyokat és kicsinyeket, mostaniakat és jövődöbelieket boldogító aratás! Istennek jót sugalló lelke! légy velünk és mutasd meg nekünk az útát, szeretett polgártársaink minden jóra fogékony kebeléhez!

Egy kincsről akarunk mi hozzátok szólani, melly minden földi jók legbecsesebbike, — kincsről, melly az égnek legfontosabb és legnagyobb felelet-telherrel járó ajándéka — kincsről, melly házi éltetek legszebb ékessége, legboldogítóbb birtoka — kincsről, melly édes hazánk jövődö jobbletének is egyedül biztos alapja! Olly közel hozzátok, olly szorosan egybenöve veletek semmi nincsen mint e' kincs, melly a' legszebb lelkek előtt drágább saját életöknél is! Milly jól esik tudnunk, hogy sejdítitek, hova czéloznak lelkünök mélyéből jövő szavaink! úgy-e hazád jáváért futó fáradó, éjet napotöszvetevő édes atya — úgy-e, kedves kicsinyeidet kimondhatatlan szeretettel ölelő édes anya — úgy-e, kincs, olyan, millyet leíránk, nem lehet semmi más mint: gyermekeitek?! Ugy-e e' kincs, test a' ti testetekből, vér, csepje a' ti véreteknek, lélek a' ti lelketeknek szikrája? Oh ki ne örzené, ki ne óvna e' kincset, inkább szemefényénél is? És ti felelitek: „igen, igen, mi örizzük, mi óvjuk, mi, minden, nem csak veszély, de bármí kisebb baj ellen is biztosítani akarjuk gyermekeinket!”

Akarjátok? hiszszük! mert ugyan mi is lehetne, a' mit ember, lelkének egész teljességéből inkább akarhatna mint ezt? Ugy de akarat és véghezvitel között nagy, sokszor tömördek nagy a' különbség! Sikeretlen iparkodás pedig, akarni olyat, mi, bár mennyire megfeszítsük is magunkat, tőlünk mégis, úgy mint kellene, ki nem telik! Amde éppen ez esetben van, „kis gyermekeinek megóvásáért,“ a' szüléknek sokkal nagyobb része, hogy ne mondjuk, mindnyája. Oh higyjétek el szeretett feleink, nem mi mondjuk, a' földnek minden miveltebb népei mondják, vagy ha hozzátok közelebbieknek inkább hisztek, a' testvér magyar haza mondja, vagy ha senkinek hinni nem akartok is, a' körültetek történő mindennapi esetek: kiáltják: a' „háznépek sokkal nagyobb része, koránsem képes megőrizni a' kisdedeket a' lélek és test száz meg százféle veszedelmeitől.“

Akárki légy, ki e' felől talán még kételkednél, jer, hallgass ránk, vagy is nem ránk, hanem a' minden szónál ezerszer hatósabban tanító példákra, és még kell amaz állítás igaz voltáról győződnöd, ha van nálad józan észnek csak középszerű mértéke is!

Földmivelő vagy; mezőn töltöd sokszor egész napodat; magaddal viszed házad népéből mindeniket, ki csak képes megbirni már a' munkát: kire bízod az alatt, egész bátorsággal, kis gyermekedet? Kéz mives vagy; elméssz sokszor meszszihelyekre piacot keresni, hol adj és végy; több napokig oda kell maradnod: mi lesz addig kisdededből, ki csak tegnapelőtt kezdte biztosabban járni? Hivatalt viselsz; házadon kívül vagy több ideig elfoglalva; hitvesednek gazdasszonyi dolga, hova az aprókat alkalmatlan vagy nem lehet magával vinnie: ki ügyel addig rájuk hogy kárt ne tegyenek, bajuk ne történjék? Cseléd? de hátha ennek is éppen egyéb kell akkor foglalkoznia? De ha van is módod gyermekügyelőt külön tartani, s ennek soha más dolgot nem adni: ezer közül valljon hány cseléd van, kinek hűségében, ckságában egészen bizhatnál, kiről teljes bizonyossággal tudhatnád hogy gyermekedet semmi rosszra, vagy helytelenre nem szoktatta? De ha mind otthon vagytok is, nem történik-e sokszor, hogy néha egy vagy más munkába, vagy néha egyébbe is bősülvé,

nem figyelmeztetek a' kisdedekre, és ők, bár köztetek, még is ügyelet nélkül vagynak órákig, vagy tegyük fel, csak minutákig? nem éppen azalatt érheti-e őket valami kisebb nagyobb—sőt, lehet nyomorékitó—vagy talán éppen életöltő veszedelem? Súlyos nyavalya ágyatokhoz szegez; több ideig magatokkal is jötehetetlenek vagytok: nem romolhatik-e el azalatt, esztelen vagy gonosz bánás által, gyermekeitek helyes nevelésében tett addigi egész munkátok? Kisgyerkekötök elevenek; mozgni, futkosni játszani mesterkedni szeretnek; a' telken kívül, ki a' szabadba vágnak; te nem bocsátod ugyan őket, de ők használnak egy ügyetlen pillanatot, ellopják magokat szemed elől ki az utcára, elbarangolnak ki tudja hova: mennyi mindenféle rosz érheti őket azalatt? honnan tudod nem bénán hozzák-e elődbe gyermekedet, kinek viritó épségén egy félórával azelőtt szülői édes gyönyörrel legettetéd örömben úszó szemeidet? vagy nem szed-e fel az utcái lézengők társaságában, vagy nem lát-e csak úgy történetből is, holmi roszat és rútat, mi egész életére ártalmas lehet? És kérdünk mindnyájatokat, nem történt-e tulajdon értetekre, sőt szemetek láttára, hogy magokra hagyott, vagy csak kevés ideig nem ügyelt kis gyermekek, kényes számszámokkal veszélyesen megsebzék egymást vagy magokat; helytelenül mászkálva alábuktak, és tagjokat törték; kút vagy folyó mellett ögyelegve, bele hullottak; vagy utcán lézengőkben, szekérkeresztül járta, bősülvé marha öszvedőfete tapodta, hamis vagy talán éppen dühös eb veszélyesen megmarta őket? És nem hallottuk-e annak is sok példait, hogy a' napi munkájokra oda volt szülék, midőn haza jövének, házuknak csak üszkeit találák, mert kisgyermekeket hagyának otthon, kik, oh iszonyúság, talán magok is sirjokat lelék az emésztő lángok között, mellyekkel, mint pislogó tüzzel, elébb játszódnak?—De legyen elég e' féle példából ennyi; tekintsük más oldalról is a' dolgot!

Bár melly háznál, legyen az alsóbb, vagy felsőbb néposztályhoz tartozó, nem jönnek elé ritkábban vagy gyakrabban olyan netek (szántsándékkal élünk a' kimélő kifejezéssel, alája lehet érteni minden oda tartozót) mellyeket gyermekeknek látni, legna-

gyobb ártalmukra van? És ha magok a' háziak szorgosan kerülnek is minden illyest: nem kell-e sokszorkénytelenségből is megnyitni ajtajokat olyanak előtt, kiknek durva modoruk, szemérmetlen szavaik, botrányos magukvisélete csupa métely a' gyermekeknek? És előbbkelő szüléknek is bár leggondosabb nevelését, nem nagy mértékben erőltetik-e meg aljas lelkű, szennyes erkölcsű, vagy babonával eltelt cselédek, kiktől ártatlan de rosza is éppen úgy mint jóra fogékony kisdedeiket egészen elkülöníteniök lehetetlen? nem a' cselédszobákba lehet-e visszavinni sok ember romlottságának első eredetét, hol gyenge gyermekévekben látanak és hallanak sok olytat, a' mi emlékezetök táblájára tisztátalan undok képeket nyoma, fogékony agyukat szánandó babonának tölté el rémalakjaival, és szellemi életök folyamát, már illy közel eredetéhez felzavará, megmérgezé? Továbbá kérjük: hányadik atya vagy anya bír elég gyakorlott tapintattal, elég kitartó türelemmel, hogy gyermekeivel mindig okosan bánhassék? Nincsenek-e sokan, kik dorgálni durva szitkok nélkül, fenytéket tartani szertelen keménység, engedékenyek lenni kényeztetés nélkül nem tudnak? Nem büntetik-e, vagy jutalmazák, nem dicsérik-e vagy pirongatják sokan kisdedeiket, csak a' szerint, a' mint jó vagy rossz szeszélyökben inkább erre vagy arra hajlandók? nem tagadják-e meg sokszor kéréseiket, nem azért mert helytelen, hanem, mert történetesen akkor éppen kedvetlen hangulatban valának? nem teljesítik-e sokszor kívánataikat, nem azért mert helyesek, hanem, mert akkor éppen jó kedvök talál lenni? Nem történik-e meg gyakran, hogy az atya megtiltja mit az anya megengede — hogy a' kisdéd egyiket a' másiknak bapanaszolja, egyik ellen a' másiknál ótalmat keres, és illy esetekben nem fejlenek-e ki sokszor a' házi élet csendességét napokig felzavaró visszaalkodások? S mindezeknek és még számtalan illyeknek, mennyi 's mekkora rossz következményei vannak az egész későbbi életre, ki győzné teljesen elszámolni?

Bátran kérhetjük már, a' mondottak után: az életből beszéltünk-e? lehetetlen bár kinek is, józan ésszel, tagadnia, hogy e' példák mind olyanok valának, mely-

lyek közül egyiket vagy másikat, megtörténni, sokszor megtörténni látta. Megkellett hát mindezekből mindennek, kinél bármi kis értő tehetség van, értenie:

„mennyire elégtelen a' szülői „háznak őrizete megóvni a' kisdede-
„deket azon számtalan rossz benyomatok, testi lelki bajok, veszélyektől, mellyeknek házunk és házánk e' legdrágább kincsei ki vannak téve, attól fogva mikor legelőbb lépégetnek biztosabban, ad-
„dig mig rendes iskolai oktatás alá jöhetnek“.

És ki ezt megéntette, annak egyszerűsmind átkellett látnia, milly mulhatatlan szükségű, milly tömérdek hasznu, minden helységben

„egy olly intézet: hola' kisdede-
„deket, két éves koruktól 7dik évö-
„kig, mindennap reggeltől délig, déltől estig,
„vagy, kiknél szükség lenne, akár reggeltől
„egy húzamban estig, soha meg nem szakadó
„leggondosabb leggyöngédebb bánásmód alatt
„tartának, kellemesen és hasznosan elfoglal-
„nák, ártatlanul mulattatnák, minden történ-
„hető kisebb nagyobb bajtól, veszélytől, üres
„tespedés lélektompító unalmától, rossz példák
„métélyétől vagy durva bánás erőszakától
„teljesen biztosítanak; és már illy korban
„kezdve, minden jóhoz, széphez, illendő-
„dőhöz, rendhez, csinosághoz szoktatnák, a'
„vallás és erkölcs legelső legmélyebb gyökere-
„ző magvait lelkeikbe elvetnék; azt nem is
„említve, hogy ezeken felül, még az olvasás-
„és írásba is, minden megfeszítés nélkül bele-
„indítják, és a' legkellemesebb, leginkább hoz-
„zájuk alkalmazott módon, sok más, egész é-
„letükre hasznos ismeretekhez juttatnák, és
„így a' további rendes iskolai tanulásra a' leg-
„célszerűbben előkészitnék.“

Illy intézetek felállításának mulhatatlan szükségét hirdetik már több évek óta az emberiség tökéletesítésének buzgó apostolai, és lélekreható szózatukat megérték Európának minden miveltebb népei. Elhatának e' szózatok hozzánk is, és imé e' mi beszédünk e' szózatoknak viszhangja!

Nemes Dézs városának ezernél több háznépe, törvényhatóság, egyesületek, czéhok, egyházak, és minden kiből van értő és érző

lélek!—nemde egy szívvél szájjal kiáltjuk mindnyájan:

„legyen kisdédóvódánk!”

És megindulunk mind a' mennyin vagyunk, nagyok, középsők, kicsinyek; gazdagok, tehetősök, szegények; írótlónak, műszernek, ekének és kapának emberei; észszel, kézzel, tanácscsal, tettel, 's meglátjuk milly hamar előterem, egy akarattal kiáltott, egy-behangzó munkássággal foganatosított „legyen” szavunkra a'

„dézsi kisdédóvóda“!

Igen előálland, mert nem csak felül nem mulja erőnket e' vállalat, sőt sokkal nagyobb is illy közönség erejének csak kicsin része is játék-könnyüleg végrehajthatna! Oh ne legyen, kedves polgártársaink! ne legyen e' felől kétségünk csak annyi is, mint egy hajszálnak messze vetett árnyéka! Imhola' száraz számok, imhol' a' rövid

„Kimutatás“

a' felől: mi szükséges egy illy kisdédóvódához?

I. Az intézet felállítására kell:

1) Egy telek a' város közepe táján, alkalmas fekvésű, elég kiterjedésű, 1000 rf. ezüstb. (Ennek azonban ingyen-nyeréséhez biztos reményünk lehet)

2). Ezen telekre, kőből, zszindely földel alá, egy épület, mellyben legyen: két szoba a' kisdédóvó lakául, egy konyha, egy kamara; egy nagy terem, 's egy pihenő szoba a' kisdedeknek; egy kisebb szoba az ápolónőnek; egy nagyobb szoba a' megyéből küldendő, kisdédóvást tanuló egyének számára; végre fatartó, árnyékszék, kerítés.

Mindezeknek megépítésére, a' szükséges anyagok kézművesi munkák mostani ára szerint, fölmege három ezer rf. ezüstben; de közbuzgóság hozzájárultával, az anyagok beszerzésére és mesteremberekre teendő költség nagy része megkiméltetvén, és napszámosi munkára városi közerő alkalmaztatván, készpénzül jórészt elég leend amaz öszvegnek fele „ „ „ „ 1500 rf. e. p.

5). Az óvódnak mindjárt kezdetben megkivántató kellékei:

a) Az óvóteremben néhány pad, és sok, a' kisdedekhez alkalmazott kisebb szék, egyik oldalon a' fiuk, másikon lyánkák számára, czélszerűen elrendelve; a' pihenő szobá-

ban egy pár gyékény és párnák az elálmosodott kisdedeknek.

b.) Egy fekete tábla.

c). Több fali abc-táblák.

d). Számlálni-tanulást könnyítő szerek.

e). Egy pár fogas, a' kisdedek kalapjaik, 's öltönyeik felaggatására; egy fiókos szekrény, hova, ha magokkal enivalót hoznak, azt betehetik.

f). A' nagyobb gyermekek számához mért pala-táblák, kisebbeknek néhány fővényes-tábla.

g). Különbféle mértékek, műszerszámok, minták.

h). Természet leirási tárgyak (ásványok, növények, állatok, vagy ezeknek jó képeik).

i). A' kisdédóvó számára asztal és szék.

k). Künn az udvaron, különféle testgyakorló gépek; u. m. hinták, falábak, kúszóoszlopok, súlyegyen-tartásra szoktató élre állított deszkák, levegőben vízirányosan lebegő gerendák, kötélhágcsók 'sat. mellyeken a' gyermekek magokat, gondos vigyázat mellett, gyakorolva, nagy ügyességet szerezhhetnek. Mindezek megszerzésére kell 60 rf. e. p.

II. Az intézet évenkénti költségei:

1.) Minthogy a' Dézsen felállítandó kisdédóvódnak feladata: nem csak helybeli kisdédóvó—hanem a' megyére nézve is egyszersmind kisdédóvókat-képező intézetül szolgálni, hol t. i. a' mostani iskola-mesterek, dászkelek, magok idomítása végett néhány hónapot tölthessenek, és más jó erkölcsűifjak, vagy házaspárok, kik kisdédóvókul vállalkoznának, magoknak képzettséget szerezhessenek: ezért ezen intézetnek lehető tökélyesnek kell lenni, mire mindenek fölött szükséges egy a' tolna-pesti intézetben kiképezett „kisdédóvó egyén”

kinek évi fizetése „ „ 500 rf. e. p.

2). Apolónó évi bére „ „ 60 —

3). Tan-'s játékszerekre évenként 60 —

4). Butor-igazításra, tűzifára, 's holmi egyéb apróságokra „ 80 —

Évi költség „ 500 rf.

Mindöszve is tehát, készpénzül ennyi kell: 1560 rf. felállítani, 500 rf. évenként, fenntartani a' kiszámíthatatlan nagy becsű intézetet, melly a' „szent” névre majdnem olly méltó, mint Istennek hajléka. E' szükséges öszveg megszerzése és kezelése, valamint a' kisdédó-

vódára leendő felügyelet, egy a városi választott-közönség által kiszemelendő, és kellő útasítvánnyal ellátandó választmányra lenne bízandó, a városi lakosság minden osztályainak és felekezeteinek olly férfiakból, kiket feddhetetlen jellemök; miveltségök, köz jó iránti buzgalmauk kitüntet!—

Kétezer rforint! milly parányi összeg, a városi pénztár erejével, egyházaink segélyforrásaival, egyesületeink, czéhaink 's nagyobb vagyonu polgártársaink tehetségével, 's a kisebb értékűeknek is sok kicsinyből nagyra gyűlhető segedelmével—állítatva szembe!! Nézzétek ott áll szemetek előtt, a dézsi csinos díszes épülete! kérditek: a' 13000 váltó rforint, a' mennyiben áll, honnan termett elő? felelet: nem máshonnan mint néhány egybeszövetkezett ember buzgó akarataiból! Es tőlünk 1000nél több háznéptől, ne telhetné-e ki a' legkönnyebben még sokkal több is? Boldog Isten! dehogy nem! úgy szólva csak kis újaink erejét öszvesítsük, 's megbírjuk e' munkát!

Es ez így lesz, ennek így kell lenni, úgy e' szeretett polgártársaink? mert mi, e' sok jóval megáldott, e' fontos fekvésű, e' szép jövőndő városnak lakosai, egyről egyig mind emberek akarunk lenni, kiknél van ész által látni,—van szív melegen akarni—van cselekvő erő haladék nélkül megkezdeni—van kitartó munkásság végrehajtani—van meg nem hülő buzgalom állandólag fenntartani illy nagy Jót, a' hazánkban jelenleg létrehozandó jóknak legesleges elsőjét!—

Rajta hát, munkára gyorsan mind a' menyin! Akarjunk! és „legye n“ szavunk „megvan“ ná testesül! Istennel mi, és Isten ve-lünk!—

CORPUS DELICTI.

Eredeti beszély.

XII.

(Folytatás)

Egyik napom hanyatlásán pirul szebb hajnalom, számot kell ez órákkal vetnem, két ábrándos életéhez tán egy kis adat leendő naplóm, 's adat enéletemhez, ki megtanultam a' világ tánczán lejteni, a' világ hangján beszélteni, 's álarczat viselni mindenhol ha szükség kívánja.

Camill grófnőt csak magára lelém, meglepően nyájason fogadott, ingerkedve szóla a' párbajról, 's kérdé a' titoknok kegyenczének hogy létét.

„Gézának alkalmasint veszni kell, erős sebet kapott.“

„Es mint vette a' titoknok a' párbaj hí-rét?“ kérdé.

„Azóta még nem találkozám vele; bár mint vegye azonban, engem zavarni nem fog, mert nála többé nem maradok.“

„Tán meguná a' titoknok sok nyerseségeit? Ők férjessel egymást nem igen szívelik“

„Többszer volt résem ezt sajnoson tapasztalni“—feleltem 's most a' grófnő elemébe jött: titoknok, neje, Vilma, egymást cserélték ajkain; igen természetes hogy a' grófnő gúnycsúcsait gúnycsúcsokkal toldám, min ő nem kissé bámult, a' világ után szerelmi viszonyban képviselvén engem Vilmával. Én megtagadtam minden efféle viszonyt 's a' nő még nyájásabb lön hozzám.“

Sokat beszélünk, 's a' szép nő azon önkéntes ígérettel bocsájtott el, hogy férje mellett titoknokságot kieszközölend nekem. Megcsókolám az áldásosztó kezeket, 's ha nem családtag lány kézzel érintétek.

Első dolgom volt most kórágóban fekvő bajtársamat meglátogatni... furta oldalamat mult éji kalandom inkább hogysem azt előtte eltitkolhattam volna, kít e' világon leginkább érdekelt.

Midőn közeledtem a' beteg szállása felé, ha nem csalódom, a' titoknokot láttam kijöni Gézától. Beléptem, Géza arca sápadt vala, az orvos éppen sebeit kötözgeté. Látásomra az ifju felzavarodott 's változását az orvos azzonnal észrevé.

„Önök uram!—szóla az orvos,—jobb volna jelenlétével nem zavarni a' beteg gyöngé idegzetét.“

Én tettem hogy nem hallom, 's a' beteg ágyánál helyet foglalék.

„Mit tud ön nővéréről?“ kérdém néhány szóváltás után.

A' grófnővel Pestre ment öt évvel ezelőtt... három év óta sorsáról mit sem tudok, leveleim válasz nélkül maradtak... de honnan jut önnek eszébe? ismerte ön?“

„Ő játszótársam vala, mig ön a' szülői háztól távol nevedett, így régóta ismertem őt, szintén csak egy falu választá el egymás-

tól; de szülőinkkel gyakran felkerestük egymást, míg atyját a' balsors elnem temette: szegény Julia! nem tudja ön mire jutott? o barátom tudom inkább hordana el egy golyót mint e' rettentő hirt: de el nemj titkolhatom: Julia örömlány!"

„Isten! sujtsd ez ember lelkére ha hazud, — szolt Géza felugorván ágyából... „Emil én nem hihetek önnek.“

„S mi gyönyörem volna ön kinaiban?“ — szolék „engem egy elfojthatatlan ösztön hozott ide hogy önt a' nyomorult sorsáról értesitem, 's semmi egyéb.“

Géza nem tudott többet szólani... egy hosszú kétségbeesett tekintetet vete orvosára 's elveszté eszméletét.

„Megmondtam hogy nem jó isten hozta önt ide,“ szolt hőszen az orvos, 's az öntudat-hagyott felüdítéséhez kezdé látni.

E' perczben nyílt az ajtó, 's mekkora volt meglepetésem, midőn Vilmát, 's a' titoknokot láttam benyitni. Felálltam, a' titoknok rám se nézett, hanem egyenest a' beteghez rohant.

„Mi dolog?“ kérde aggódva az orvostól.

„Elájult!“ felelt ez szárazon.

„Istenem!“ szolt Vilma megfogva az ifju erőhagyott kezét, 's lelkén végtelen küzdelem mutatkozott.

Egy hosszú perczszünet lön, 's Géza felnyitá szemeit.

„Ön az Vilma,“ — szola gyöngé hangon, „nem csálnak szemeim? ezen kezek, ezen hókezek az ön kezei?“ — 's egy csókot ejte Vilma hókezére. „O e' kezek nekem egykor idvet adhattak volna, folytatá, ezek lehetek volna földi mennyem kulcsai!... mihaszna!.. a' sors nem hajtott könyörgéseimre, 's reményim titkon árpolt rózsalánca megszakadt.“

„O Géza, szólott-e ön valaha reményéről?“

„Tudom édes Vilma, ha elég szerénytelenségem volt volna tolakodni, vagy elég lelketlenségem szerelmet zsarolni, mellynek biztosítékául vad sorsom kénye nem nyujtá kezét, most e' végső kéjt és kint nem kellene hordanom; nem kellett volna évek bánatát egy titkos jobb jövő reményével ölelnem, 's félév végtelen kinjait reményem romján. Bocsásson meg Vilma, nem vádolom önt; szerelme drágább kincs volt nekem mint hogy ahoz sorsom sötétében vakon mertem volna nyulni, 's addig más foglalá el mennyemet

míg én azt megérdemelhettem volna. Ez a' világ folyása, ezren véreznek el már hozzám rokon kínok alatt. De isten megáldja önt hogy könyörgésem teljesité, 's engedi utószor látnom bájos arczaít. Isten megáldja önt is uram, egyetlen vigasztalóm, másodatyám, legjobb hozzám minden jók között, csak azért faj a' halál, hogy el kell öntől szakadnom.“

„Mit cselekszik ön az egekre!“ kiálta az orvos megragadva Géza balját, mellyel paplanya alatt felkezdé szaggatni sebeit.

„Meghalok“ — szolt fájdalmasan Géza, „bocsássa ön kezem, ne fojtsa vissza börtönébe kiszenvetd lelkemet.“

„Gézám“ — szolt Vilma! 's megeredtek könnyei, „ha megtudsz nekem bocsátani, kiméld életed, én tiéd vagyok.“

„Enyém ön? mit hallok? birom a' mennyet? enyém az ég legszebb angyala? enyém vagy Vilmám? Hah vérem mint forr ki; oltalmazzon ön orvos ur, öné mindenem csak védje meg, o mert e' perczben olly drága kincs ez élet nekem, eddig nem éltem, eddig csak készültem az életre... most kezd derülni világom... legszebb álmaim teljesülnek... enyém ő, enyém Vilma,“ — szolt 's szenvedélyesen karolta át a' lányka honyakát, míg az orvos tiltó kezétől nem gátoltaték.

„Áldásom reátok! — szolt a' titoknok, — ti egymással boldogok lesztek.“

„Atyám, — szolt Vilma — még néhány szóm van, ha megtud ő bocsájtani. Géza három évvel ezelőtt midőn házunkhoz jött 19 éves volt, én 14, így mindketten gyermekek; lelkemben iránta egy tiszta egy szent vonzalmot érzék, mellyet még nem tudtam szerelemnek nevezni, nyájasan időztünk együtt, 's boldogok valánk; egy év sem tűnt 's ő tartózkodóbb lön, én is; már olvastam a' szerelemről, már érzeni is tudtam azt; de Géza hidegsége lefuvta lelkemről ábrándim fényporát, 's én új szerelmet válték egy ifjuval ki itt köztünk van, 's kit én többé nem szeretek: mert át ismerém, 's ezt itt szembe mondom, hogy az ifjak közt legnemesebb Géza, ő minden szava tüköre lelkének, 's lelke tiszta mint borutlan ég. Ha azért Gézám megtudod bocsátani e' kis kitérésemet éltem véletlen bűnjét — én szerelmem egész hevével, tiéd vagyok.“

„Éröm nincs kimondani boldogságomat, IVilmám olvasd azt örömkönyüimről. Add gyü-

rüdet 's vedd e' gyűrűt cserébe, ha meghalok az legyen végkincse poromnak, ez emlékezetem köztetek.

E' percz ötünk között csak nekem 's az orvosnak nem vala édes. En e' perczben Vilma't még dühösebben kezdém vala szeretni, 's tovább a' boldogság képeit nem tűrhette elrohantam.

XIII.

Kedvemre folynak napjaim Camill grófnő bájkörében, néha ugyan felriasztja hunyt szerelmemet az ábrándos Vilma emlékezete, de önmagam lenevetem később kábaságot. Éltünk legszebb elve „élj 's élvezz,“ ez eszmére kell jutnia előbb utóbb mindenkinek, ha csak végig örjöngeni nem akar.

En is élek 's élvezek, Camill gróf lélekismeretes ember hivatala körül, a' délelőtti órákat itélőszékben, a' délutániakat bureaux-ában tölti, míg hon a' kecses grófnő unalomtól üldve szépelgők után ásítóz. Ki is jutnak, hódító bája ide varázsolja a' legfénylőbb körök arslánait, de én sem maradok háttérben. A' fénylőbb körü ifjuság olly kedvkereső lön irántam, a' cselédek már nagyságnak, 's ki van e' városban boldogabb mint én? pénzem Camill gróf 's neje kegyéből, elég, hogy a' világnak tetszhessem, 's izlésem en ruháim körül elég kényes hogy a' grófnő ujjab kegyével halmozzon.

De most derül még legnagyobb fényben világom, a' tavaszi napokat falusi kastélyában töltendi a' grófnő 's nekem ki kell őt kísérnem. Most tenni kell készülétemet.

XIV.

Az est szürkült midőn a' távol ködében kezdett feltűnni Camill gróf csillogó kastélya. Egy sűrűn nőtt vadon természetből rendetlenül kövezett útain halada a' grófnő kocsija; én mellette lovaglék agyamban szomorú csalódásomat forgatva; mert Camill gróf parancsa szerint holnap vissza kelle indulnom. Kordula garde de dame tán az Elüzeoni mezőkről vagy marseilli térről álmodozhata; mert édes szenderét a' legkeményebb zökkenés sem szakithatá meg. A' szép grófnő játszian enyelge velem azon kedves naiv fogásokkal, melly minden holgyek között e' kedves lénynek legkitünőbb sajátja volt. Egy pünkösti rózsát vett ki batárja zsebéből, 's közel haladó lovamat

kantáron ragadva felvirágzá, 's édes megedéssel mosolyga reá. En a' hókarokra egy futó melegcsókot ejték, 's a' grófnő mosolygva gyöngén csapa arczul, 's a' büntető kezekkel egyszersmind engesztelőleg simogatta meg keblem hevétől kigyúlt arczomat.

„Édes Emil, kérem állitassa meg e' batárt, én félek ez otromba köveken feldőlünk,“ — szólt a' grófnő.

A' kocsira rivallék, 's megállitottam a' lovakat, saját lovamat a' batárhoz fékezém, 's a' grófnőt lesegitém.

„Kordulát nem parancsolja felkölteni nagysád?“ kérdém.

„Szunyadjék az urban, nem vagyok már gyermek hogy minden lépteim felett örködjék. Kocsis hajtson... Ön Emil nemde kisérőm leend.“

„Éltem nagysádé!“ szólék 's karjaim nyujtám. Egy gyalog uton szaladánk buja lombok lugosában, csattogány, 's ezer madárkák zenéje kísérté lépteinket, szívem a' regényes táj felzaklatá, 's vadul rajongott át rajta vérem hullámzata. Egyszerre iszonyu zaj 's gyilkos kiáltás hangzék.

„Tán feldőt szekerök?! egy feldőlés nem olly nagy dolog.“

Mosolygék a' sajátos megjegyzésen, de midőn a' zajt mind nagyulni hallám kirohantam a' sűrű fák közöl. Szekerünk négy fosztogatótól volt körülvéve: egyik Kordula asszony sikoltozó száját igyekezett bedugni, a' más kettő a' kocsissal 's inassal verekedett, míg a' negyedik holminket kezdé motozni.

Zsebemben két pisztoly volt, egyiket Kordula asszony széptevőjére, másikat a' motozókra sütém.. 's mind kettőt szerencsésen találtam. A' más kettőn könnyű volt most didadalt vennünk, 's a' batár hátrészére kötöttem őket.

A' grófnő helyet foglala. Közel valánk már egy faluhöz, melly csak nem a' havas alján fekszik, itt az alispán rendelkezése alá adtam a' két jó madárt, 's hős viseletemmel, a' grófnő teljes méltánylását viva ki értem a' kastélyba. Ah, csak az fáj most, hogy holnap vissza kell ténnem 's ez az átkozott Kordula asszony olly jól tud kordát huzni férfi és nő közé. —

XV.

Ujra a' bureauxban vagyok. Éppen most vettem atyám reszkető kezekkel irt sorait, hogy

siessek haza: mert tán utolszor látandom. Szegény jó öreg... csaknem el is feledkeztem róla! Elöttem egy a' tábláról feljött rabpör hevér... hah! ez Biánka pöre... A' nyomorult pör mindent kivall.. övé a' talár...mellynek szegélye a' legyilkolt ablakjának szegjein leletett. Ez lehetett igazi szelid vallatás... alig ha a' tüzes táblák is hibáztak, legalább a' magyarázó-fot jó szerepet játszhaték... hah! a' törőről nincs semmi emlékezet... ah azt el is feledtem hol a' tör? minő tör volt az? ördög pokol.. még minden világosságra jön.. Nyomorult ember.. egy kis kegyetlenkedéssel halált vállal fejedre... Az alsó székek ítélete tíz évig tartó börtön, azaz anyiszor tiszerezett halál, hány perez van egy kínos élténát... Inkább ítétek volna pallost... tovább.. a' tábla ítélete öt évi börtön... ez szelidebb... hah! így játszik a' sors fejünkkel.

Camill gróf jöve be, néhány szót váltott 's asztalánál helyet foglalt. Egy apród jött, 's egy pórnotj jelente, ki Camill gróffal e' perczben találkozni akar. Camill gróf bebo-csátatá.

„Nagyságos uram,“—szólt a' nő kiben Biánka egykori dajkáját ismerém fel — „egy nyomorult élte mellett tettem e' hossa-szas utat, kit mint hallom halálra ítétek, 's pöre most nagysádnál vagyom... de a' vád-lott úgy hiszem büntelen, itt a' tör mellyel jó urnómet meggyilkolák, rajta néhány be-tük, mellyek úgy lehet mindent tisztába hoz-nak.“

„'S miért tartá azt eddig titokban, 's hon-nan került kezébe?“ kérdé Camill gróf.

„Biánka kebléből vontam ki“—szólt a' nő, 's az ő végakarata volt hogy tartsam e' tört titokban, eddig el is titkolám, többé azt nem tehettem.“

Eszméletem elvesztém a' tör megpillan-tásakor, 's székembe hanyatlottam.

„Mi bántja önt Emil?“ Camill gróf e' sza-va hozá vissza eszméletem.

„Multam emlékei uram erőt vettek raj-tam, e' nő tudja hogy a' szerencsétlen Bián-kát szerettem.“

„Úgy van! igaz!—szólt a' nő,—bár neje lett volna.“

A' gróf a' tört vizsgálá, mig nekem mind-inkább szorult lélekzetem.

„Sassy“ olvasá a' törőről, e' név ismeret-len honunkban.

En üdülni kezdék.

„Jól van!—szólt Camill gróf a' nőhez—... mit lehet segítünk a' vádolt ügyén.

A' nő elment, keblemen végtelen szoron-gást kezdék érzeni.

E' perczben egy batár görgött udvarunk-ra, Kordula asszony érkezett meg. Kifuték hogy a' lepoggyászoláshoz lássunk, a' mint a' grófnő biztos apródja titkoson közeledett hozzám, 's egy csinos lapot nyujta át. Felsza-kitám, 's ez idvezítő sorokat olvasám: „Kor-dulát eltoltam nyakamról, három napig mu-lat a' városban, ön kapjon bár minő ürügyet a' haza menetelre, 's jöjjön hozzám:“ Minden feledve lön e' perczben tőlem, feledve tör, feledve atyám helyzete, csak idvem végtelen-ségét érzem zajongó lelkemen; 's öelve édes boldogságomat, csókoltam az angyalkezektől irt sorokat.

Megmutatám Camill grófnak atyám leve-lét, 's megnyertem haza távozhatásomat.

Isten hozzád Kordula asszonyom!... ma-nó hordja vén villijét, olly hiuz szemmel néz mindég rám, mintha szája elől vettem volna el végfalatját. Isten hozzád is naplóm! tudom leszen néhány nap alatt mivel beirjam tiszta lapjaidat.

(Vége következik.)

N O I M I.

N. orvos derék egy ember volt; min-denkit meglátogatott, lett légyen gazdag vagy szegény, 's ha mindjárt éjjelkor költötték is fel. Teljes joggal el lehetett róla mondani, a' mit Horacz, Augustus császár udvari orvosá-ról mond: aequo pulsat pede pauperum tabernas, regumque turres.

Jobb egy édesanya térdein neveltetni föl mint egy Gamaliel lábainál.

Prometheus midőn tüzet lopott az égből, elégette ujjait.

Tudatlanság egynémellyt vakmerészsé, mást félenkké teszen.

Bocsánat, hogy ígéretünk ellenére, e' beszély végét csak jövő számunkban adhatjuk; menten ki a' közben jött Szózat, mellynek sem tárgya, sem a' körülmények, megszakasztását nem engedék. Szerk.